

Intervenció arqueològica al carrer d'en Xuclà, 21

DISTRICTE DE CIUTAT VELLA
Barcelona, el Barcelonès

Del 8 al 22 de juliol de 2020

Codi ICUB: 025/20

Resolucions Generalitat de Catalunya: R/N 470 K121-NB 2020-1-29445

Pau Gómez Aramburu

Mataró, abril de 2022

SUMARI

1. SITUACIÓ	4
2. MARC GEOGRÀFIC I GEOLÒGIC	4
3. CONTEXT HISTÒRIC I ARQUEOLÒGIC	6
4. MOTIVACIÓ	8
5. OBJECTIUS	9
6. FONAMENTS DE DRET	9
7. METODOLOGIA	9
8. TREBALLS REALITZATS	9
9. RESULTATS	10
10. CONCLUSIONS	10
11. BIBLIOGRAFIA	11

ANNEX 1. RESOLUCIONS GENERALITAT DE CATALUNYA

ANNEX 2. DOCUMENTACIÓ FOTOGRÀFICA

ANNEX 3. FITXES D'UNITATS ESTRATIGRÀFIQUES

ANNEX 5. DOCUMENTACIÓ PLANIMÈTRICA

FITXA TÈCNICA

Lloc de la intervenció	Carrer d'en Xuclà, 21
Població i comarca	Barcelona, Barcelonès
Jaciment/s arqueològic/s	Barcelona
Coordenades UTM ETRS89	X 430567.3 / Y 4581670.6
Promoció	Comunitat de Propietaris
Execució de l'obra	5S Rehabilitación
Execució intervenció	Antequem, SL
Direcció tècnica	Pau Gómez Aramburu
Tipus d'intervenció	Control i excavació
Activitat autoritzada	Excavació arqueològica
Codi ICUB	025/20
Resolucions Generalitat de Catalunya	R/N 470 K121-NB 2020-1-29445
Dates	Del 8 al 22 de juliol de 2020
Resum	Amb motiu de l'execució del fossar de l'ascensor situat al pati de llums de l'edifici número 21 del Carrer d'en Xuclà al districte de Ciutat Vella, s'ha efectuat el control arqueològic del rebaix de terres projectat a l'obra quedant d'aquesta manera al descobert un pou de planta rectangular relacionat amb l'edifici actual.
Paraules clau	Pou

1. SITUACIÓ

La intervenció arqueològica es situa al pati de llums de la finca situada al núm. 21 del carrer d'en Xuclà, al Districte de Ciutat Vella del municipi de Barcelona, el Barcelonès.

2. MARC GEOGRÀFIC I GEOLÒGIC¹

L'indret es troba entre els deltes dels rius Llobregat i Besòs (al SW i NE respectivament) i entre el mar (al SE) i la Serra Litoral – Serra de Collserola (al NW). Limitat per aquest elements geomorfològics es troba el Pla de Barcelona, una plataforma adossada al relleu de Collserola, suaument inclinada cap a la costa, i separada del delta del Llobregat pel bloc de Montjuïc pel seu extrem sud.

L'estructura és tallada pels cursos fluvials que es dirigeixen gairebé perpendicularment a la costa, formant els deltes ja citats, als que aflueixen a més varies rieres que presenten importants dipòsits al·luvials. Així doncs, el basament paleozoic, format per granits i roques metamòrfiques que afloren als relleus muntanyosos, queda a la fossa sobre la que es troba la plana litoral, recobert per una tapadora terciària formada per sediments d'origen marí: les margues i sorrenques miocèniques del bloc de Montjuïc i les argiles, margues i sorres pliocenes que subjeuen sota el Pla de Barcelona i els complexos deltaics.

Els terrenys per els quals transcorre el corredor del traçat de l'obra es poden classificar en tres grans categories: materials de substrat, materials de peu de muntanya del Pla de Barcelona i materials de la riera d'Horta. A més, per sobre de la major part de la superfície afectada es troben farciments d'origen antròpic, de gruix variable.

El dipòsits quaternaris corresponen al conjunt de materials detrítics del peu de muntanya que formen el Pla de Barcelona (Quaternari Antic) i als dipòsits recents formats fonamentalment pels materials al·luvials aportats per la riera d'Horta que talla aquesta formació (abans de desembocar al delta del Besòs, situat immediatament al nord, fora de l'àmbit del tram). A més, adossats a la escarpa existent entre la plataforma del Pla de Barcelona i la plana deltaica del Besòs i a la vora del llit de la riera, es troben dipòsits de tipus col·luvial.

Dins de l'Holocè (última època del Quaternari i on s'han trobat totes les restes arqueològiques) s'han localitzat tres tipus de dipòsits, els dipòsits de vessant: col·luvions, els dipòsits al·luvials de riera i els dipòsits al·luvials de inundació.

Els col·luvions són dipòsits detrítics subactuals que entapissen les escarpes morfològiques que limiten la plana deltaica del Besòs (separant-la del peu de muntanya del Pla de Barcelona) i el llit de la riera d'Horta que talla aquesta escarpa desembocant a la citada plana deltaica.

Així doncs, a la zona estudiada, aquest materials es superposen als dipòsits pliocens modelats per un relleu actual - subactual i s'interdigiten amb les aportacions de la riera d'Horta progradant una o altres sediments (col·luvials o al·luvials) sobre els anteriors a diferents moments.

Es tracta de sediments granulars mitjanament densos en general amb menor freqüència densos, alternant vertical i lateralment amb materials cohesius mitjanament consistents (molt locament molt consistents i fins i tot durs).

Entre els materials predominantment fins s'han descrit:

¹ AV: Gran Enciclopèdia de Catalunya. Barcelona

Intervenció arqueològica

Carrer d'en Xuclà, 21 (025/20)
Barcelona, Barcelonès

- Argiles llimoses i argiles amb una mica de sorra i grava de color ocre - vermelloses a les que ocasionalment apareixen nòduls de carbonat càlcic dispersos.
- Argiles i llims sorrencs, amb o sense gravetes disperses de color marró o vermellós.
- Argiles i llims sorrenc - molt sorrencs, amb una mica de grava. A vegades apareixen nòduls de carbonats mil·limètrics e indicis de matèria orgànica.

Els termes granulars observats són:

- Sorres argiloses – llimoses o molt llimoses, amb graves disperses i una mica gravoses.
- Sorres amb indicis d'argila, a vegades amb una mica de grava. En ocasions presenten abundant carbonat càlcic en nòduls o nivellets centrimètrics.
- Sorres gravoses o molt gravoses amb matriu argilosa.
- Graves sorrenques amb matriu argilosa – molt argilosa. A vegades presenten intercalacions de sorres gruixudes gravoses, i una mica de matèria orgànica.

Els dipòsits al·luvials de riera són dipòsits detrítics molt recents que farceixen el llit de la riera d'Horta que es troba encaixada al peu de muntanya del Pla de Barcelona i desembocant al delta del riu Besòs, al nord d'aquesta intervenció. Així els sediments dipositats tallen i es superposen a les formacions del Quaternari antic.

Es troben nivells de granulometria molt diferent, segons es tracti de sediments aportats per corrents de més o menys energia, havent-se pogut classificar en dues unitats litològiques que s'alternen en sentit vertical i lateral, tot i que en aquesta zona hi ha un clar predomini d'una o altre en funció de la profunditat: els materials gruixuts es troben a la base de la formació i els fins es superposen a aquests, encara que presenta freqüents intercalacions en forma de lleties, més o menys extenses de material gruixuts.

Els materials gruixuts estan formats per:

- Graves sorrenques o molt sorrenques amb matriu argilosa.
- Graves en matriu formada per argiles amb una mica de sorra.
- Graves amb sorra gruixuda alternant amb sorres molt gravoses amb escassa matriu argilosa.
- Sorres amb indicis de graves i argiles.
- Intercalacions de sorres i graves netes i de argiles sorrenques.
- Amb freqüència s'observen boles disperses.

A algunes zones apareix una incipient cementació per carbonats o nòduls dispersos.

Els materials primis estan formats per:

- Argiles i llims amb indicis d'una mica de sorra o grava.
- Argiles i llims sorrencs o molt sorrencs, amb indicis de graves. Amb freqüència presenten zones o nivells parcialment cementats per carbonat càlcic o amb nòduls dispersos.
- Argiles i llims amb una mica de sorres o graves i argiles sorrenques.
- Sorres argiloses o llimoses, a vegades amb còdols dispersos o nivellets de graves.
- Sorres gravoses i argiloses.

Els dipòsits al·luvials d'inundació es troben per sobre dels dipòsits al·luvials de riera i es tracten de sediments fins que, al conjunt de la zona de la intervenció, s'atribueixen al sistema deltaic del Besòs en sentit ample, però que localment, a les zones de confluència d'altres llits més petits amb aquest delta, han pogut estat aportats tant pel propi Besòs com per el tributari. Per això

aquest dipòsits es consideren com a part del conjunt al·luvial de la Riera d'Horta. Aquest sediments a vegades s'interdigiten amb els dipòsits al·luvials de riera, trobant-los per sobre i per sota d'aquests, i estan sempre coberts per sediments d'origen antròpic.

Els dipòsits al·luvials d'inundació estan formats per:

- Argiles, argiles llimoses i llims amb una mica de sorra i a vegades de graveta.
- Argiles i llims, sorrencs amb indicis de grava.
- Argiles i llims sorrencs o molt sorrencs amb una mica de graves.

Sorres molt argiloses amb còdols de grava dispersos i sorres amb graves molt argiloses.

3. CONTEXT HISTÒRIC I ARQUEOLÒGIC²

D'una manera molt resumida, podem dir que el lloc que ens ocupa té un alt interès històric i arqueològic ja que:

- Es troba a l'ager de la ciutat romana de *Bàrcino*.
- És fora del recinte de les primeres muralles medievals de la Rambla.
- La finca està situada en un sector plenament urbanitzat a la baixa edat mitjana.
- Intervenció a la plaça del Bonsuccés, 6³. La intervenció consistí en l'excavació de quatre sondeigs a la planta baixa de l'edifici.

D'una banda, en els sondeigs es trobaren un conjunt d'estructures d'època contemporània, datables d'entre la segona meitat del segle XIX i l'actualitat i moltes de les quals encara estaven en funcionament (clavegueres, paviments, basaments...).

D'altra banda, es localitzaren un conjunt d'estructures també d'època contemporània pertanyents a la primera meitat del segle XIX. Es tracta de banquetes de fonamentació dels murs de l'edifici actual.

Un altre conjunt d'estructures que es podrien relacionar amb una fase constructiva situada entre el moment de l'edificació del convent del Bonsuccés (1626-1635) i anterior a la construcció de l'edifici on es va realitzar la intervenció (primera meitat del segle XIX).

Dels murs d'aquesta fase només es conservaven la darrera filada de pedres. A banda, es conservaven millor les estructures de subsòl. A continuació s'exhumaren un seguit d'estructures i nivells anteriors a la construcció del convent. Un retall circular de funció indeterminada i un forat de pal.

Finalment, un conjunt d'estrats amb presència de materials que s'haurien de posar en relació amb la urbanització baix medieval d'aquest sector de la ciutat.

- Intervenció al carrer de les Ramelleres, 2-10⁴. Les restes més antigues documentades en aquesta intervenció es van localitzar cap al sud-est de la plaça de Vicenç Martorell, on es van documentar i excavar parcialment dues sitges que podrien ser d'època baix medieval. També es van documentar diversos retalls de diferents mides amb materials baix medievals i, sobretot, dels segles XVI i XVII. La utilitat d'aquests retalls no és del tot clara, però, alguns, atesa la quantitat de material ceràmic recuperat, podrien ser abocaments de males fornades d'alguns forns ceràmics dels voltants, els quals no han estat localitzats.

² Extret del PIA

³ Carta Arqueològica de Barcelona: <http://cartaarqueologica.bcn.cat/3484>

⁴ Carta Arqueològica de Barcelona: <http://cartaarqueologica.bcn.cat/3783>

Intervenció arqueològica

Carrer d'en Xuclà, 21 (025/20)
Barcelona, Barcelonès

Posteriorment es van localitzar i documentar, a tota la zona de la plaça, una gran quantitat de fonamentacions que corresponen a l'antic convent del Bonsuccés, construït a mitjan segle XVII, convertit en caserna militar a mitjan segle XIX i enderrocat al segle XX. Aquestes restes són un tram important del mur de tanca del convent pel costat del carrer de les Ramelleres, algunes divisions internes de l'edifici i part d'un dels paviments de l'església, a més de tres pous localitzats a l'interior del recinte del convent, dos de planta circular i un de quadrat.

A la banda sud-oest, entre la plaça de Vicenç Martorell i el carrer de les Ramelleres, també van aparèixer una gran quantitat de fonamentacions, les quals corresponen, en aquest cas, als antics edificis situats entre el convent i el carrer de les Ramelleres. Es va documentar gran part de la façana d'aquests edificis i dels murs de les divisions internes. El conjunt es pot situar cronològicament entre els segles XVII i XX. Finalment les restes més modernes s'han de relacionar amb la presència de diverses canalitzacions i serveis dels segles XIX i XX.

- Catàleg de Patrimoni Arquitectònic de l'Ajuntament de Barcelona⁵.
  - a. Núm. d'identificador 1318. Origen: anterior a 1850; reforma: 1872; ampliació a Elisabets 9-11: 1907-53. Ampliació: Eduardo Eznarriaga, arquitecte.

Conjunt de dos edificis plurifamiliars, entre mitgeres, de planta baixa d'ús comercial, cinc plantes pis amb habitatges i terrat amb coberta a la catalana. Tenen la façana del carrer Xuclà unificada i estan construïts sobre dos parcel·les properes a l'antic convent d'Elisabets, amb façana al carrer Xuclà que, amb l'obertura del passatge Elisabets, va guanyar un nou accés.

La construcció actual és el resultat de diverses reformes i ampliacions. Probablement cap al 1880 es van unificar les dues façanes del carrer Xuclà.

Malgrat que el resultat presenta diverses diferències amb el model descrit en la fitxa del conjunt (absència d'eix vertical central; disposició aleatòria de finestres en els panys existents entre les balconeres; primera planta no tractada com un entresòl, i coronament de menor presència), les característiques dels elements sortints (balcons individuals amb barana de fosa i llosa de vol decreixent en alçada) i el tractament estucat del parament (amb especejament corregut a la planta baixa i emmarcant les obertures a les plantes pis), permeten que l'edifici s'integri en el conjunt. Fixades sobre la façana es conserven les barres de suport de les persianes enrotllables de lamel·les de fusta que protegien les obertures de les plantes pis.

Documentació arxivística: Plànols AMA: exp. 2389-C (1872); AMA: exp. 39 (1907) i exp. 683 (1953)

- b. La finca és inclosa al "Conjunt del Pintor Fortuny (urbanització del Carme i Elisabets)"⁴. Núm. d'identificador: 655.

Conjunt d'edificis d'habitatges construïts entre 1874 i 1882 en els terrenys alliberats per l'enderroc de l'antic convent del Carme, utilitzat posteriorment com a Universitat (el 17 de març de 1874 es concedeix el permís d'enderroc), i de l'antic convent d'Elisabets (enderrocat el 1880).

El solar del convent del Carme, en forma de ela, tenia façana al carrer Àngels (coincidint, aproximadament, amb els números 2 a 16 actuals) i al carrer Carme (números 42 i 44 actuals), i llindava amb els solars amb façana al carrer Elisabets (números 9 a 19 actuals), al carrer Xuclà (números 15 a 25 actuals, aquesta traça encara es conserva en l'edifici Pintor Fortuny 18) i al carrer Carme (números 26 a 40 actuals).

⁵ Font: Portal d'Informació Urbanística de l'Ajuntament de Barcelona:
<https://netiproa.corpro.imi.bcn:447/informaciourbanistica/ca/fitxa/0618904DF3801H/--/--/pa/>

Intervenció arqueològica

Carrer d'en Xuclà, 21 (025/20)
Barcelona, Barcelonès

Per urbanitzar aquest solar es van projectar dos carrers perpendiculars, tangents als límits de la seva interior, de 12 m d'amplada amb xamfrans de 7 m en la seva intersecció (carrer Dou i Fortuny) i es va traçar un passatge de 6 m d'amplada regularitzant la traça inclinada dels solars del carrer Xuclà (inicialment passatge Fortuny, actualment carrer Notariat).

Les illes definides (rectangulars, d'uns 46 m d'amplada i allargades en el sentit nord-oest, sud-est) es van dividir en parcel·les (d'uns 13 metres de façana i 23 m de fondària) en les quals es van projectar edificis entre mitgeres amb planta baixa d'ús comercial i cinc plantes pis amb habitatges de lloguer.

Entre 1874 i 1880 es van construir la majoria dels edificis els quals, tot i correspondre a projectes de mestres d'obres i arquitectes diversos (José Marimón i Cot, Juan Frexe, Francisco de Paula Villar, Magin Rius, Rafael Guastavino...) sense ajustar-se a cap proposta de façana unitària, permeten una lectura contínua de les façanes del conjunt.

Els elements que contribueixen a crear aquesta unitat són:

- L'alçada, amb una planta baixa de més alçada (3.88 m), una primera planta, entresòl (2.52 m), i quatre plantes pis d'alçades decreixents (3.5, 3.3, 3.1 i 2.52 m).
- La planta entresòl: es diferencia de les altres plantes d'habitatges per l'absència de balcons volats, i/o el manteniment de les dimensions de les obertures de planta baixa i/o la perllongació del tractament del revestiment de la planta baixa.
- El coronament amb la barana calada del terrat (en molts casos amb elements de terra cuita), cornisa i fris amb les obertures de ventilació de la cambra ventilada del terrat.
- La composició de la façana amb un eix de simetria vertical central, que coincideix amb la posició de l'escala de veïns, amb obertures verticals superposades i amb elements que reforcen la composició horitzontal (cèrcol i sòcol de planta).
- Els elements sortints, balcons amb llosana de pedra i barana de ferro fos, insinuats en la planta entresòl, amb el major vol en la planta segona on en molts casos és corregut, i que es redueixen gradualment en les plantes superiors. - El tractament uniforme de la superfície del parament, amb estucat que a la planta baixa imita pedra i a les plantes superiors emmarca les obertures i reforça les línies horitzontals dels sostres. El solar del convent d'Elisabets, un rectangle irregular, tenia façana al carrer Elisabets (coincidint amb els números 1 a 9 actuals) i al carrer Xuclà (número 25 actual).

3.1.1. La seva situació en relació amb els carrers existents i al nou carrer Notariat va permetre'n l'ocupació sense traçar nous carrers. L'actual passatge Elisabets es va obrir posteriorment aprofitant l'androna projectada en l'edifici del carrer Elisabets número 3 l'any 1879 (l'any 1907 el propietari de la finca del carrer Xuclà número 19 va construir un magatzem a l'interior de la seva parcel·la amb accés des del passatge).

3.1.2. En el conjunt s'han inclòs també els solars veïns en què el traçat dels nous vials va comportar una modificació de l'edificació existent, la qual es va projectar seguint els paràmetres generals del conjunt.

4. MOTIVACIÓ

La intervenció arqueològica ve motivada pels treballs de construcció d'un nou fossat per a la instal·lació d'un ascensor al pati de llums ubicat a la part central de la finca.

5. OBJECTIUS

Tenint en compte els antecedents històrics i arqueològics de la zona i l'execució de l'obra, s'ha dut a terme una intervenció amb els següents objectius:

- Determinar l'existència de restes arqueològiques i vetllar per la seva integritat.
- Documentar i valorar l'entitat de les possibles restes arqueològiques que es localitzin.
- Valorar l'afectació de les possibles restes arqueològiques per part de l'obra i proposar les mesures correctores més adients.

6. FONAMENTS DE DRET

- Llei 9/1993 30 de setembre del Patrimoni Cultural Català (DOGC 1807 de l'11 d'octubre de 1993)
- Decret 78/2002 de 5 de març del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic (DOGC 3594 de 13 de març de 2002).

7. METODOLOGIA

Les tasques de documentació arqueològica s'han desenvolupat seguint el mètode de registre de dades proposat per E.C. Harris i A. Carandini, modificat a partir de la pràctica arqueològica en aquest tipus de jaciment i de les circumstàncies concretes de l'excavació. Es distingeixen i retiren cada un dels diversos nivells i estrats localitzats, d'acord amb criteris estratigràfics, de textura, composició i color. Per el registre objectiu dels elements i estrats que s'exhumen es realitza una numeració correlativa d'aquests denominats Unitat Estratigràfica (UE), que individualitza els uns dels altres i de la qual se'n realitza una fitxa. En aquesta, s'indica la seva ubicació en el context general del jaciment, la descripció i la posició física respecte a la resta d'UE amb què es relaciona així com la seva datació.

Els treballs s'han completat amb l'aixecament planimètric dels diferents àmbits d'actuació, tot assenyalant les zones intervingudes, els diferents nivells i restes localitzades, així com també, les plantes generals del jaciment, plantes concretes i seccions que complementin la documentació de cadascuna de les tasques desenvolupades. Els plànols s'han digitalitzat amb el programa AutoCAD 2016.

També s'ha realitzat el corresponent reportatge fotogràfic de tots els treballs realitzats i de cada una de les estructures localitzades per tal de deixar constància dels mateixos.

El material arqueològic s'ha netejat i inventariat segons el plec de condicions tècniques del projecte d'intervenció arqueològica del Servei d'Arqueologia de Barcelona (ICUB).

8. TREBALLS REALITZATS

Les tasques arqueològiques han consistit en la realització d'un fossat de 2 m de llargada per 2 m d'amplada fins a assolir una cota màxima d'1,5 m de profunditat en relació al nivell de circulació del carrer. El fossat es troba situat en el pati de llums de l'immoble.

9. RESULTATS

Les tasques de control i seguiment arqueològic realitzades a l'edifici que ocupa el número 21 del Carrer d'en Xuclà ens han permès documentar un pou de planta quadrangular situat al pati de llums, al centre de la finca. En caure en desús, aquest es va cobrir amb una coberta de maons i es va procedir a pujar la cota de circulació de l'espai on es troba aquest element.

D'aquesta manera, un cop retirat el paviment inicial (UE 01), consistent en una capa de formigó de 0,05 m, i el nivell sobre el que es recolza, consistent en un estrat (UE 02) d'argila amb poca compactació i material constructiu contemporani, d'entre 0,2 m i 0,98 m de potència que puja la cota fins als nivells actuals, hem documentat la coberta (UE 03) que cobreix el pou (UE 07).

La coberta del pou (UE 03) consisteix en tres fileres de maons quadrats de 24 cm de costat lligats amb morter de calç i disposats de forma plana a junt seguit. Aquest element ocupa únicament la boca del pou i té una potència de 0,25 m.

A continuació hem documentat la rasa de construcció (UE 07) del pou de planta rectangular, d'1,45 m de llargada per 1,15 m d'amplada i 8,5 m de profunditat. El pou es troba totalment buit, fet que ens ha permès documentar els seus paraments. Per una banda tenim un primer tram (UE 04) fet de maons lligats amb morter de calç amb una alçada de 0,64 m, que descansa damunt un segon tram de 4,9 m d'alçada, bastit amb pedres desbastades lligades amb morter de calç (UE 05). A partir d'aquest punt i fins a assolir una profunditat de 8,5 m el pou no disposa de cap tipus de parament i es troba directament excavat a les argiles geològiques (UE 08).

Per la part exterior, un cop retirat l'estrat UE 02 s'ha identificat part del paviment que envoltava el pou durant el seu funcionament. Es tracta d'un paviment (UE 06) de rajola quadrada de 24 cm de costat, lligat amb morter de calç que es troba a la cota on el parament interior del pou canvia, de manera que és versemblant pensar que el parament UE 04, podria correspondre al brocal del pou.

Ateses les característiques de l'obra, per tal d'arribar a la cota projectada d'excavació del fossar de l'ascensor, el pou s'ha vist afectat en la seva capçalera de manera que s'ha procedit al desmuntatge del brocal (UE 04).

10. CONCLUSIONS

Les tasques de control i seguiment arqueològic ens han permès documentar un pou de planta rectangular situat al pati de llums de l'edifici actual. Degut a les seves característiques i a la seva disposició podem afirmar que es tracta d'un element relacionat amb el edifici que trobem a dia d'avui en aquest indret i que per tant va ser construït entorn la primera meitat del segle XIX.

Durant el rebaix del fossar de l'ascensor ha estat possible documentar el paviment (UE 06) relacionat amb el moment d'ús del pou i que està relacionat amb el brocal (UE 04), ja que el paviment es troba a la mateixa cota que es produeix el canvi de parament del pou entre la part de maó i la part de pedra (UE 05).

Aquest tipus d'estructures son comuns en aquests indrets, els patis de llums, ja que es traca d'un espai comunitari al que tots els veïns tenen accés. Tot i això, amb l'arribada de l'aigua corrent al llarg del s. XIX i XX als edifici barcelonins aquestes estructures acabaran quedant en desús, ja que l'aigua que proporcionaven molt sovint es trobava en males condicions degut a filtracions diverses.

11. BIBLIOGRAFIA

- AAVV. (1998): *Art de Catalunya*, Edicions L'isard, Barcelona,
- AAVV. (2005): *Abajo las murallas!!! 150 anys de l'enderroc de les muralles de Barcelona*. Ajuntament de Barcelona. Barcelona.
- AAVV. (2005): *Història de l'art català*, Edicions 62, Barcelona.
- AAVV: *Gran Enciclopèdia de Catalunya*. Barcelona.
- CASTILLO, R. (2007): *Intervenció arqueològica al carrer del Carme*, 38. Inèdit.
- CERDÀ, JA (2001): *La ceràmica catalana del segle XVII trobada a la Plaça Gran (Mataró)*. Associació Catalana de Ceràmica Decorada i Terrissa. Barcelona.
- ESQUÉ, M. (2007): *Memòria de la intervenció arqueològica preventiva (control arqueològic) al c/ del Carme 2-10, Rambla 101-105*. Inèdit.
- MIRÓ I ALAIX, N. (1992): *Memòria de la intervenció arqueològica a l'antic Hospital de la Santa Creu, Biblioteca de Catalunya*. Inèdit.
- PALET, J.M. (1995): *Estudi territorial del Pla de Barcelona: Estructuració i evolució del territori entre l'època íbero-romana i l'altmedieval. Segles II-I aC- X-XI dC*. Universitat Autònoma de Barcelona. Barcelona.
- PUIG, F.; RODÀ, I. (2010): *Las murallas de Barcino*. Ajuntament de Barcelona. Barcelona.
- PUJADÓ, J. (1998): *Oblits de rereguarda: els refugis antiaeris a Barcelona (1936-39)*. Abadia de Montserrat.
- RODRIGUEZ, M. (1998): *Memòria de la intervenció efectuada a la Casa de Convalescència - Institut d'Estudis Catalans*. Inèdit.
- SOLÉ, J.M.; VILLARROYA, J. (1986): *Catalunya sota les bombes (1936-1939)*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Barcelona.
- TELESE, A. (1991): *La vaixella blava catalana de 1570 a 1670*. Carrera Edició.
- AMADES, J. (1989): *Històries i llegendes de Barcelona*, Vol II, Ed. 62, Barcelona.
- CARANDINI, Andrea (1997): *Historias en la tierra. Manual de excavación arqueológica*. Crítica. Barcelona.
- CIRICI, A. (1985): *Barcelona Pam a Pam*, Ed. Teide, Barcelona.

Altres fonts

- AJUNTAMENT DE BARCELONA. Urbanisme de Barcelona.
<http://www.bcn.es/urbanisme/>. Data de consulta: 29 de març de 2010.
- CARTA ARQUEOLÒGICA DE BARCELONA:
<http://cartaarqueologica.bcn.cat/3484>
<http://cartaarqueologica.bcn.cat/3783>
- Llocs Web:
<http://betaserver.icgc.cat/bcn1827/>
<http://darreramirada.ajuntament.barcelona.cat/>

Intervenció arqueològica
Carrer d'en Xuclà, 21 (025/20)
Barcelona, Barcelonès

ANNEX 1. RESOLUCIONS GENERALITAT DE CATALUNYA

Expedient CLT_2020_EXP_ARQ002PREV_00000372 (R/N 470 K121-NB 2020-1-29445) d'autorització d'una intervenció arqueològica preventiva a: carrer Xuclà, 21, Barcelona (Barcelonès), segons el procediment establert en l'article 14 i següents del Decret 78/2002, de 5 de març de 2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic.

Fets

1. En data 3 de juliol de 2020 (reg. d'entrada 9015-1200553/2020), el senyor Oscar Peix, en representació de la comunitat de propietaris del carrer Xuclà, 21, Barcelona, ha presentat una sol·licitud d'autorització d'intervenció arqueològica preventiva de control i excavació al carrer Xuclà, 21 de Barcelona (Barcelonès), sota la direcció de l'arqueòleg Pau Gómez Aramburu (Antequem SL), del 8 al 22 de juliol de 2020.
2. En data 6 de juliol de 2020 l'arqueòleg territorial ha emès informe favorable sobre la sol·licitud esmentada.
3. En data 6 de juliol de 2020 el Servei d'Arqueologia i Paleontologia proposa autoritzar la intervenció.

Motivació

Excavació d'un fossat per a la instal·lació d'un ascensor a la finca.

Fonaments de dret

1. Article 47 i següents de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català (DOGC núm. 1807).
2. Decret 78/2002, de 5 de març de 2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic (DOGC núm. 3594).
3. Decret 304/2011, de 29 de març, de reestructuració del Departament de Cultura (DOGC núm. 5849, de 31.3.2011); i Resolució CMC/254/2010, de 8 de gener, de delegació de competències de la persona titular de la Direcció General del Patrimoni Cultural en les persones directores dels Serveis Territorials del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació (DOGC núm. 5566, de 12.2.2010).

Resolució

Per tot això, **resolc**:

1. **Autoritzar** la realització d'una intervenció arqueològica preventiva d'acord amb les dades i condicions següents:

Lloc de la intervenció: carrer Xuclà, 21, Barcelona (Barcelonès).

Persona o institució autoritzada: comunitat de propietaris del carrer Xuclà, 21, Barcelona.

Direcció de la intervenció: Pau Gómez Aramburu (Antequem SL).

Activitat autoritzada: control i excavació.

Termini de realització: del 8 al 22 de juliol de 2020.

Lloc de dipòsit provisional de les restes: Arxiu arqueològic del Museu d'Història de Barcelona (carrer F, 22, 08040 Barcelona).

Plaça Salvador Seguí, 1-9
08001 Barcelona
Telèfon 933 63 28 70

1

DEPARTAMENT DE CULTURA

Doc. original signat per:
Maria Angels Torras Ripoll
09/07/2020

Document electrònic garantit amb signatura electrònica. Podeu verificar la integritat d'aquest document a l'adreça web csv.gencat.cat

Original electrònic / Còpia electrònica autèntica

CODI SEGUR DE VERIFICACIÓ

08VVB8SFGOW73GHZFYIZP4W259NBXQRK

Data creació còpia:
10/07/2020 09:06:21
Data caducitat còpia:
10/07/2023 00:00:00
Pàgina 1 de 2

La intervenció arqueològica autoritzada haurà de ser realitzada en els termes descrits en la documentació presentada per a la tramitació de l'expedient i d'acord amb les disposicions de la Llei 9/1993, del patrimoni cultural català, i del Decret 78/2002, del reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic.

El termini de dos anys previst per a la presentació de la memòria, s'entendrà que comença a comptar a partir del dia en què ha finalitzat la intervenció.

2. **Notificar** aquesta resolució, que no exhaureix la via administrativa, a la persona o entitat interessada i comunicar-li que contra aquesta pot interposar-hi recurs d'alçada davant la consellera de Cultura, en el termini d'un mes a comptar de l'endemà de la recepció d'aquesta notificació.

Notificar, així mateix, aquesta resolució a l'ajuntament del municipi afectat, i comunicar-li que contra aquesta pot interposar-hi recurs contenciós administratiu davant el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, en el termini de dos mesos a comptar de l'endemà de la recepció d'aquesta notificació. Potestativament, dins el mateix termini, podrà efectuar el requeriment previ previst a l'article 44 de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, de la jurisdicció contenciosa administrativa.

P.d. Resolució CMC/254/2010, DOGC 12.2.2010
La directora

M. Àngels Torras Ripoll

Plaça Salvador Seguí, 1-9
08001 Barcelona
Telèfon 933 63 28 70

2

DEPARTAMENT DE CULTURA

Doc.original signat per:
Maria Angels Torras Ripoll
09/07/2020

Document electrònic garantit amb signatura electrònica. Podeu verificar la integritat d'aquest document a l'adreça web csv.gencat.cat

Original electrònic / Còpia electrònica autèntica

CODI SEGUR DE VERIFICACIÓ

08VVB8SFGOW73GHZFYIZP4W259NBXQRK

Data creació còpia:
10/07/2020 09:06:21
Data caducitat còpia:
10/07/2023 00:00:00
Pàgina 2 de 2

Intervenció arqueològica
Carrer d'en Xuclà, 21 (025/20)
Barcelona, Barcelonès

ANNEX 2. DOCUMENTACIÓ FOTOGRÀFICA

1. Coberta UE 03 un cop retirats el paviment inicia UE 01 i l'estrat UE 02

2. Desmuntatge de la coberta UE 03

3. Vista del pou sense la coberta

4. Desmuntatge del brocal UE 04

5. Paviment UE 06 un cop retirat el brocal UE 04

6. Vista general del pou

Intervenció arqueològica
Carrer d'en Xuclà, 21 (025/20)
Barcelona, Barcelonès

ANNEX 3. FITXES D'UNITATS ESTRATIGRÀFIQUES

FITXA UNITAT ESTRATIGRÀFICA (UE)

IDENTIFICACIÓ		
Població / Municipi / Comarca	Lloc / Jaciment	Codi
Barcelona, el Barcelonès	Carrer d'en Xuclà, 21	025/20
UE	Zona / Sector / Àmbit	Definició
1		Estructura

DESCRIPCIÓ
Nivell de formigó que s'estén per tota la superfície excavada, amb una potència de 0,05 m. Cota sup: 11,45 / Cota inf: 11,40 m.s.n.m.

RELACIONS ESTRATIGRÀFIQUES	
Igual a	
Cobreix	02
Cobert per	
Rebleix	
Reblert per	
Talla	
Tallat per	
Recolza en	
Se li recolza	
Es lliura	
Se li lliura	
Solidari de	

INTERPRETACIÓ	
Nivell de circulació actual	
Cronologia	s. XX
Criteris datació	

OBSERVACIONS

FITXA UNITAT ESTRATIGRÀFICA (UE)

IDENTIFICACIÓ		
Població / Municipi / Comarca	Lloc / Jaciment	Codi
Barcelona, el Barcelonès	Carrer d'en Xuclà, 21	025/20
UE	Zona / Sector / Àmbit	Definició
2		Estrat

DESCRIPCIÓ
Estrat d'argiles de color marró fosc i restes de material constructiu contemporani. Presenta una potència entre 0,2 i 0,98 m. Cota sup: 11,40 / Cota inf: 10,42 m.s.n.m.

RELACIONS ESTRATIGRÀFIQUES	
Igual a	
Cobreix	03, 06
Cobert per	01
Rebleix	
Reblert per	
Talla	
Tallat per	
Recolza en	
Se li recolza	
Es lliura	04
Se li lliura	
Solidari de	

INTERPRETACIÓ	
Estrat d'anivellament per l construcció del paviment UE 01	
Cronologia	s. XX
Criteris datació	

OBSERVACIONS

FITXA UNITAT ESTRATIGRÀFICA (UE)

IDENTIFICACIÓ		
Població / Municipi / Comarca	Lloc / Jaciment	Codi
Barcelona, el Barcelonès	Carrer d'en Xuclà, 21	025/20
UE	Zona / Sector / Àmbit	Definició
3		Estructura

DESCRIPCIÓ
Base bastida amb lloses ceràmiques quadrades de 24 cm de costat disposada a junt seguit. Presenta tres nivells ceràmics lligats amb morter de calç abraçant un gruix de 0,17 m. Cota sup: 11,21 / Cota inf: 11,04 m.s.n.m.

RELACIONS ESTRATIGRÀFIQUES	
Igual a	
Cobreix	
Cobert per	02
Rebleix	
Reblert per	
Talla	
Tallat per	
Recolza en	04
Se li recolza	
Es lliura	
Se li lliura	
Solidari de	

INTERPRETACIÓ	
Coberta del pou UE 07	
Cronologia	s. XX
Criteris datació	

OBSERVACIONS

FITXA UNITAT ESTRATIGRÀFICA (UE)

IDENTIFICACIÓ		
Població / Municipi / Comarca	Lloc / Jaciment	Codi
Barcelona, el Barcelonès	Carrer d'en Xuclà, 21	025/20
UE	Zona / Sector / Àmbit	Definició
4		Estructura

DESCRIPCIÓ
Brocal del pou U 07, format per un mur perimetral de planta rectangular amb una gruix de 0,15 m i una alçada de 0,64 m. L'estructura presenta 1,45 m de longitud i 1,15 m d'amplada. Cota sup: 11,02 / Cota inf: 10,37 m.s.n.m.

RELACIONS ESTRATIGRÀFIQUES	
Igual a	
Cobreix	
Cobert per	
Rebleix	
Reblert per	
Talla	
Tallat per	
Recolza en	05
Se li recolza	03
Es lliura	
Se li lliura	02
Solidari de	

INTERPRETACIÓ	
Brocal del pou UE 07	
Cronologia	s. XIX-XX
Criteris datació	

OBSERVACIONS

FITXA UNITAT ESTRATIGRÀFICA (UE)

IDENTIFICACIÓ		
Població / Municipi / Comarca	Lloc / Jaciment	Codi
Barcelona, el Barcelonès	Carrer d'en Xuclà, 21	025/20
UE	Zona / Sector / Àmbit	Definició
5		Estructura

DESCRIPCIÓ
Mur perimetral de bastiment del pou UE 07. Està format per diferents filades de pedra desbastada lligada amb morter de calç, amb una alçada de 4,27 m. Cota sup: 10,37 / Cota inf: 6,12 m.s.n.m.

RELACIONS ESTRATIGRÀFIQUES	
Igual a	
Cobreix	
Cobert per	
Rebleix	
Reblert per	
Talla	
Tallat per	
Recolza en	07
Se li recolza	04
Es lliura	
Se li lliura	
Solidari de	

INTERPRETACIÓ	
Bastiment interior del pou UE 07	
Cronologia	s. XIX-XX
Criteris datació	

OBSERVACIONS

FITXA UNITAT ESTRATIGRÀFICA (UE)

IDENTIFICACIÓ		
Població / Municipi / Comarca	Lloc / Jaciment	Codi
Barcelona, el Barcelonès	Carrer d'en Xuclà, 21	025/20
UE	Zona / Sector / Àmbit	Definició
6		Estructura

DESCRIPCIÓ
Nivell format per cinc rajoles ceràmiques quadrades (tova) de 24 cm de costat. Cota sup: 10,42 / Cota inf: 10,38 m.s.n.m.

RELACIONS ESTRATIGRÀFIQUES	
Igual a	
Cobreix	
Cobert per	02
Rebleix	
Reblert per	
Talla	
Tallat per	
Recolza en	04, 08
Se li recolza	
Es lliura	
Se li lliura	
Solidari de	

INTERPRETACIÓ	
Nivell de circulació	
Cronologia	s. XIX-XX
Criteris datació	

OBSERVACIONS

FITXA UNITAT ESTRATIGRÀFICA (UE)

IDENTIFICACIÓ		
Població / Municipi / Comarca	Lloc / Jaciment	Codi
Barcelona, el Barcelonès	Carrer d'en Xuclà, 21	025/20
UE	Zona / Sector / Àmbit	Definició
7		Negativa

DESCRIPCIÓ
Retall de planta i secció rectangular. Està disposat de NE a SO amb una longitud d'1,45 m, una amplada d'1,15 m i una profunditat de 8,5 m. Cota sup: 10,37/ Cota inf: 2,53 m.s.n.m.

RELACIONS ESTRATIGRÀFIQUES	
Igual a	
Cobreix	
Cobert per	
Rebleix	
Reblert per	
Talla	08
Tallat per	
Recolza en	
Se li recolza	05
Es lliura	
Se li lliura	
Solidari de	

INTERPRETACIÓ	
Retall del pou	
Cronologia	s. XIX-XX
Criteris datació	

OBSERVACIONS

FITXA UNITAT ESTRATIGRÀFICA (UE)

IDENTIFICACIÓ		
Població / Municipi / Comarca	Lloc / Jaciment	Codi
Barcelona, el Barcelonès	Carrer d'en Xuclà, 21	025/20
UE	Zona / Sector / Àmbit	Definició
8		Estrat

DESCRIPCIÓ
Estrat d'argila de color marró vermellós amb restes de carbonat càlcic. Cota sup: 10,37 m.s.n.m.

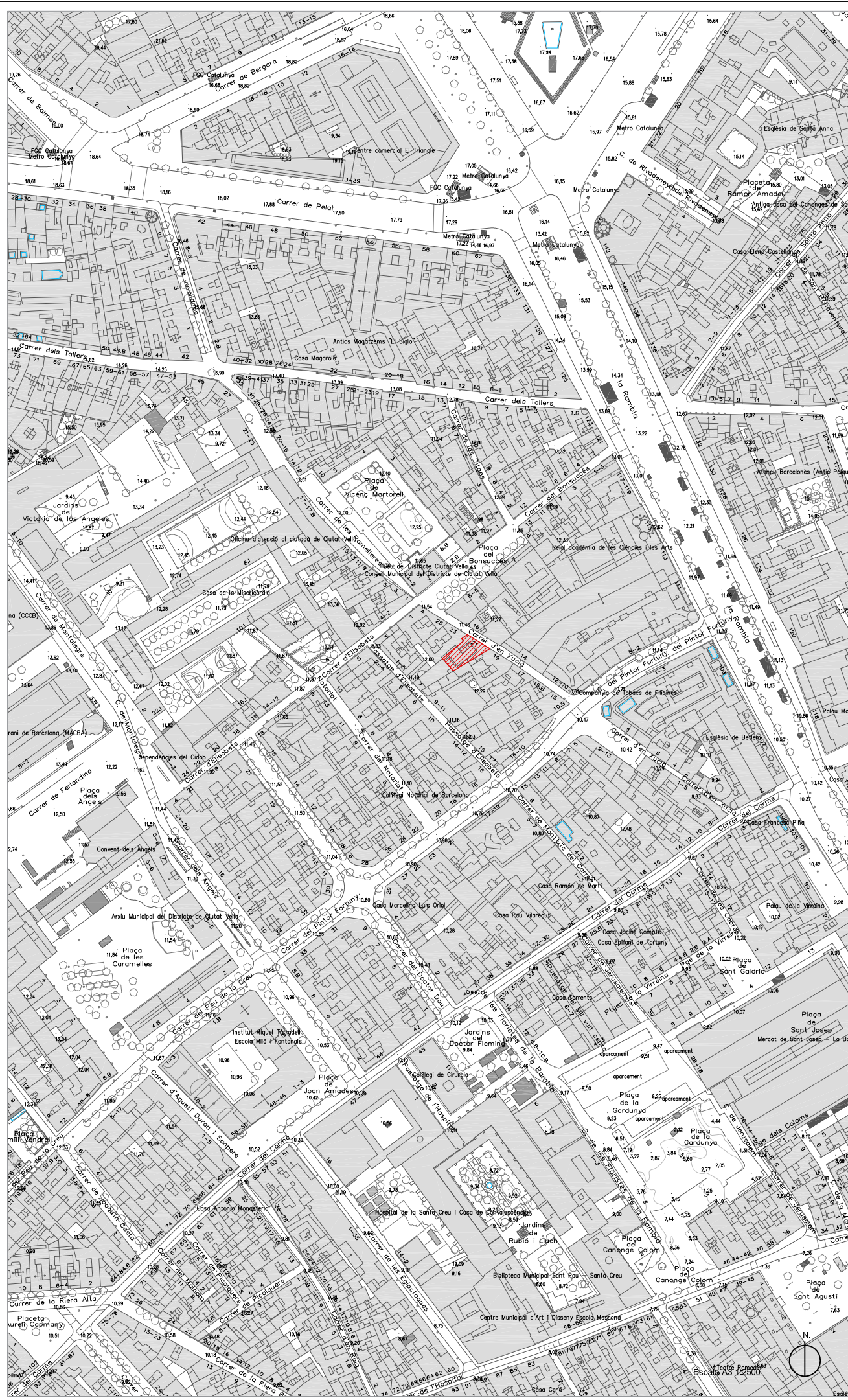
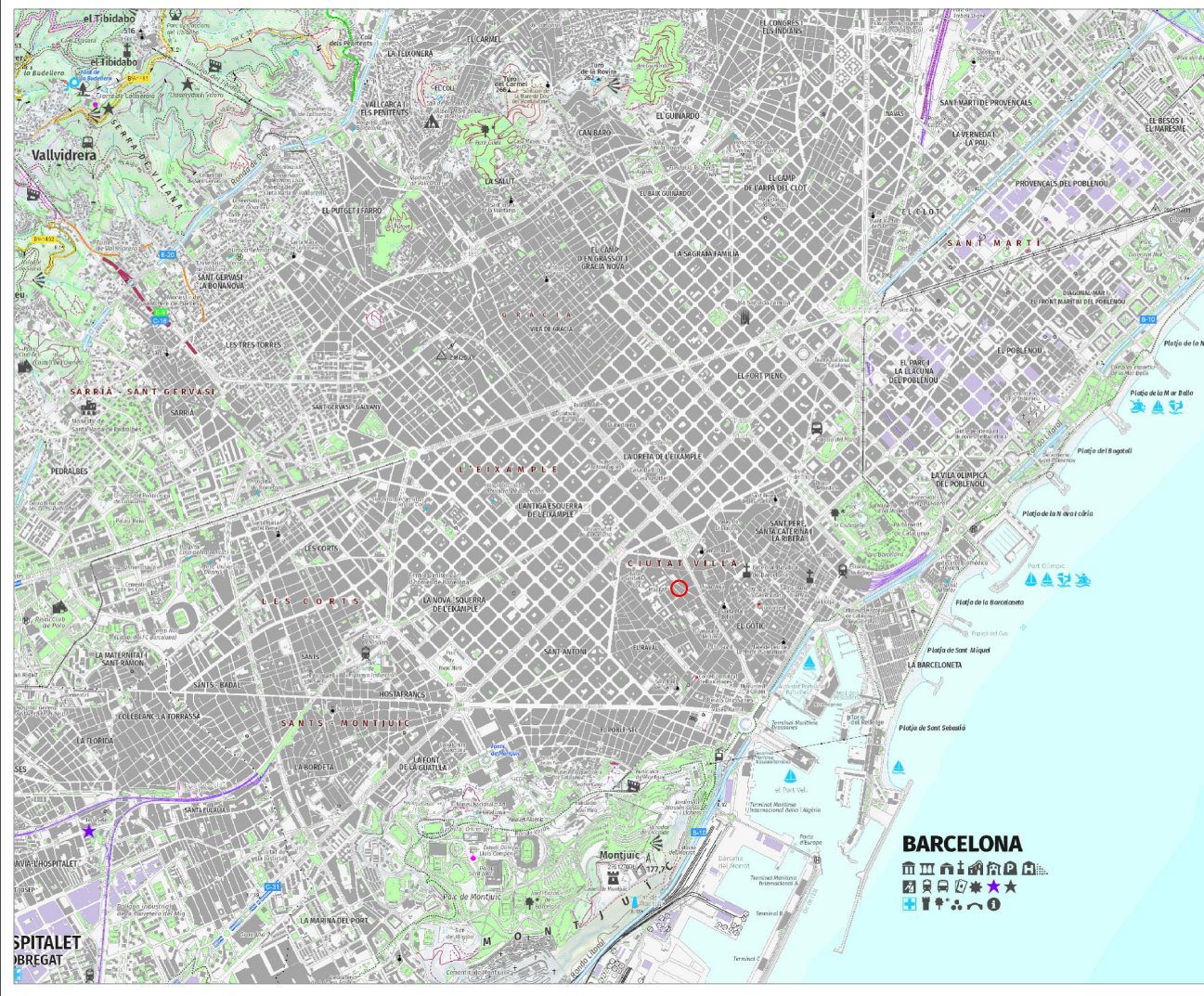
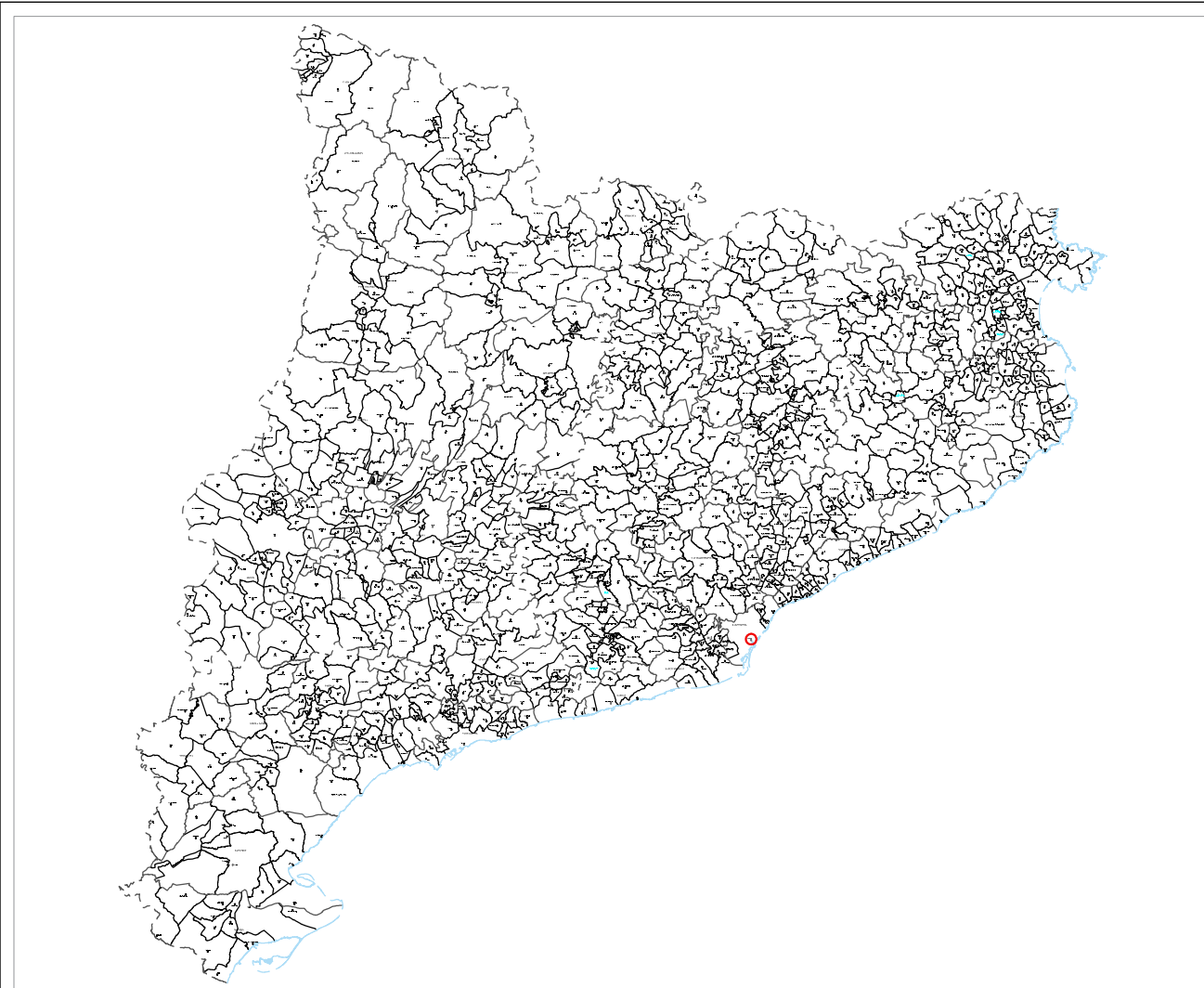
RELACIONS ESTRATIGRÀFIQUES	
Igual a	
Cobreix	
Cobert per	
Rebleix	
Reblert per	
Talla	
Tallat per	07
Recolza en	
Se li recolza	
Es lliura	
Se li lliura	
Solidari de	

INTERPRETACIÓ	
Estrat natural	
Cronologia	Quaternari
Criteris datació	

OBSERVACIONS

Intervenció arqueològica
Carrer d'en Xuclà, 21 (025/20)
Barcelona, Barcelonès

ANNEX 5. DOCUMENTACIÓ PLANIMÈTRICA

Llegenda
 Ubicació
 Àrea de la finca

Lloc de la Intervenció
 Intervenció arqueològica al carrer d'en Xuclà, 21.
 Districte de Ciutat Vella
 Barcelona (Barcelonès)
 Codi ICUB: 025/20

Promoció i Finançament
 Comunitat de propietaris

Direcció
 Pau Gómez Aramburu

Títol del Plànol
 Emplaçament i ubicació.

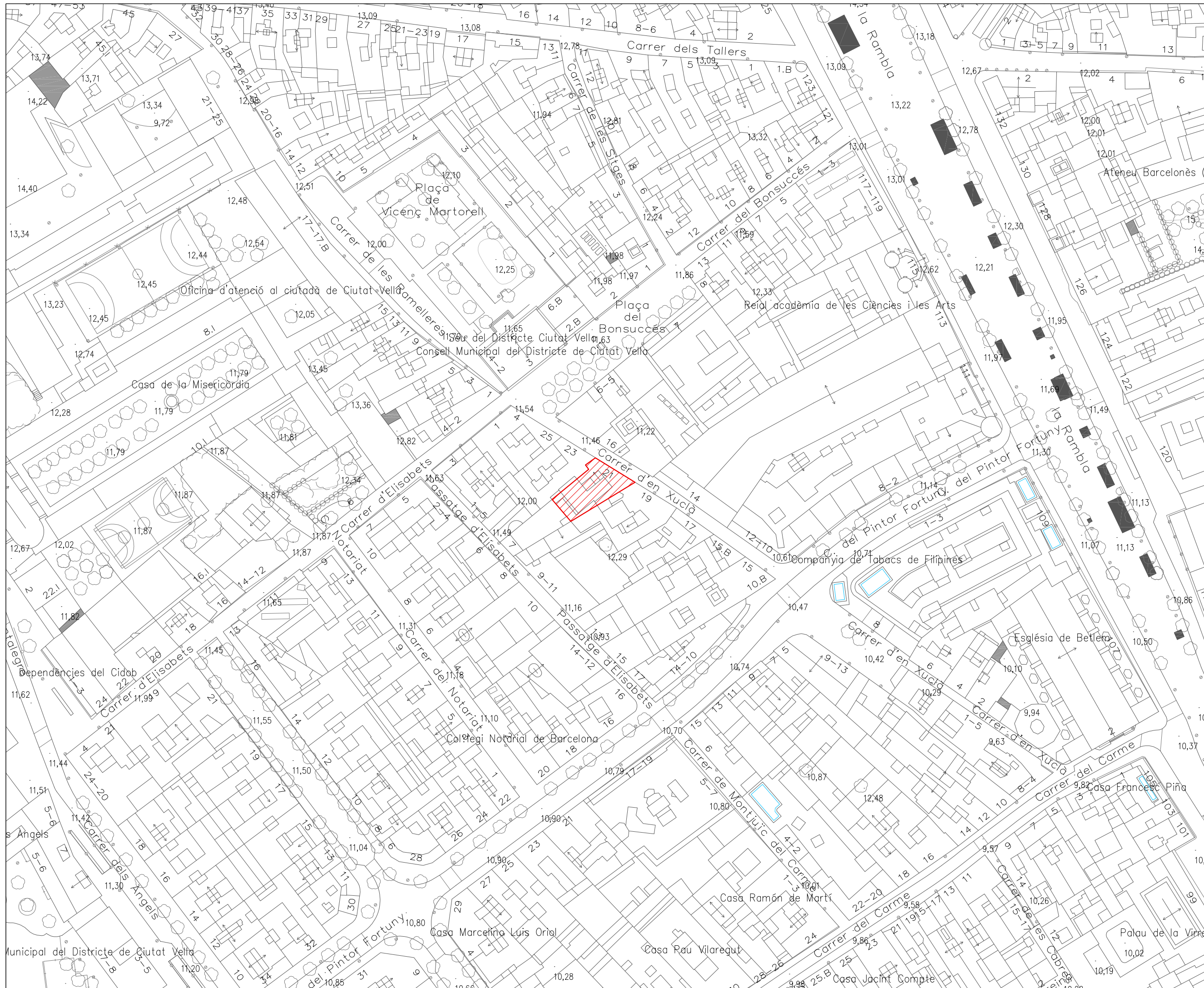
Escala
 A3 1:2500

Núm. plànol
01

Sistema de referenciació geogràfica:
 UTM Zona 31 Hemisferi Nord any Datum ETRS89

Data
 Abril de 2022

Full
 1 de 1

Llegenda
 Situació

Loc de la Intervenció
Intervenció arqueològica al carrer d'en Xuclà, 21.
 Districte de Ciutat Vella
 Barcelona (Barcelonès)
 Codi ICUB: 025/20

Promoció i Financament
Comunitat de propietaris

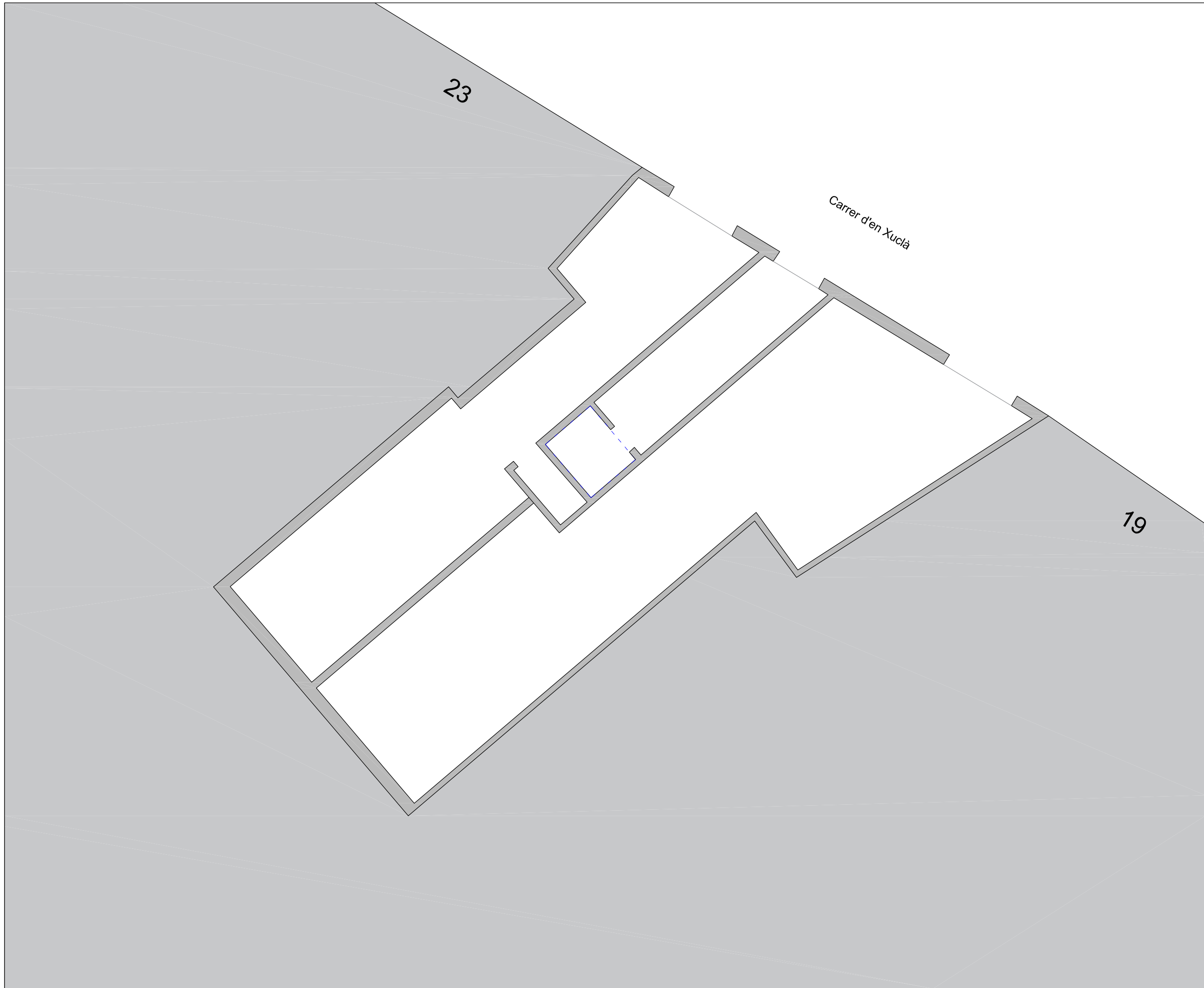
Direcció
Pau Gómez Aramburu

Títol del Plànol
Situació

Escala Núm. plànol
A3 1:1000 **02**
Sistema de referenciació geogràfica:
 UTM Zona 31 Hemisferi Nord any Datum ETRS89

 Data Full
Abril de 2022 **1 de 1**

Llegenda

 Límits excavació

Lloc de la Intervenció

Intervenció arqueològica al carrer d'en Xuclà, 21.
Districte de Ciutat Vella
Barcelona (Barcelonès)
Codi ICUB: 025/20

Promoció i Finançament

Comunitat de propietaris

Direcció

Pau Gómez Aramburu

Títol del Plànol

Planta de la finca
Ubicació dels treballs

Escala

A3 1:100

Sistema de referenciació geogràfica:
UTM Zona 31 Hemisferi Nord any Datum ETRS89

Data

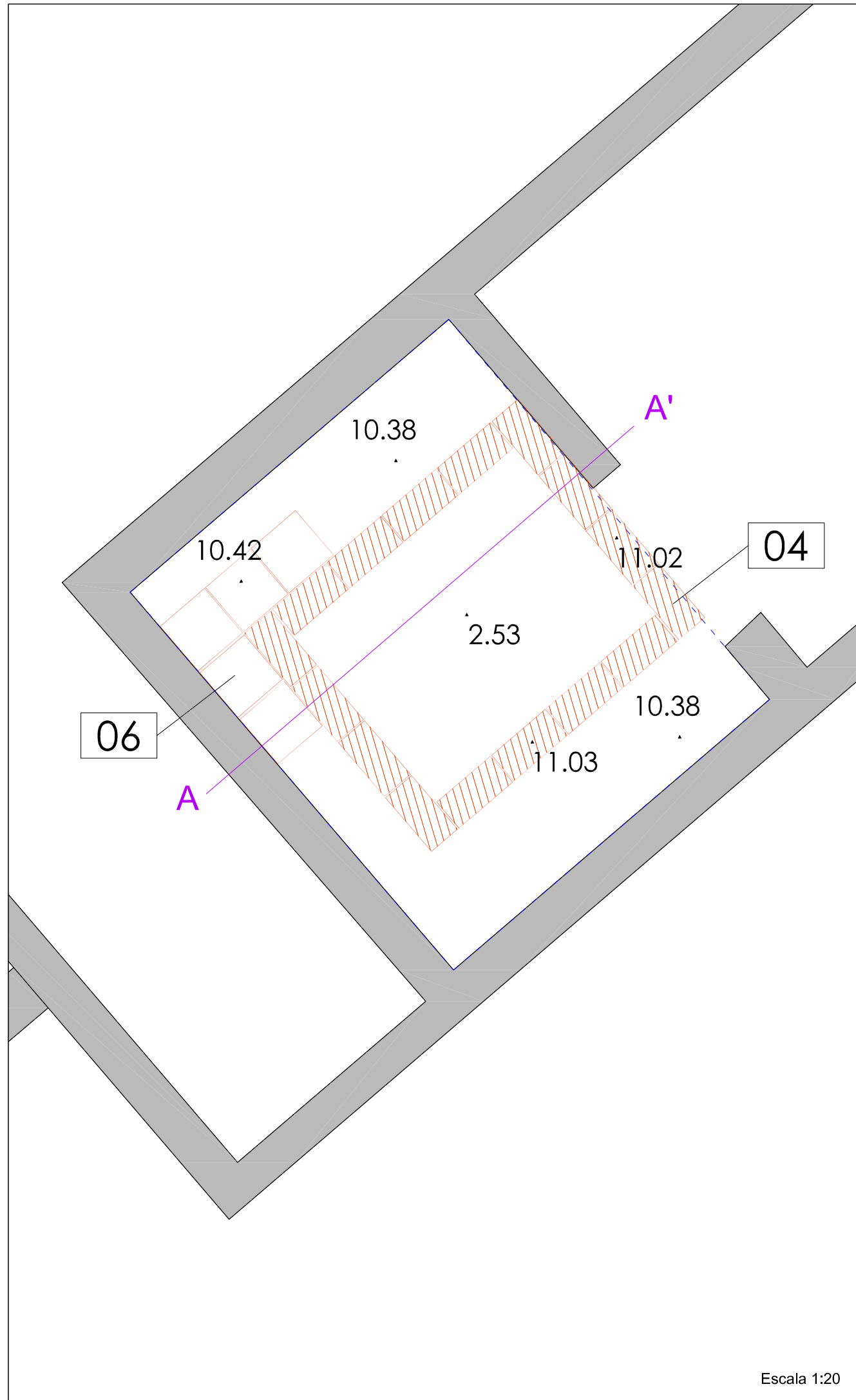
Abril de 2022

Núm. plànol

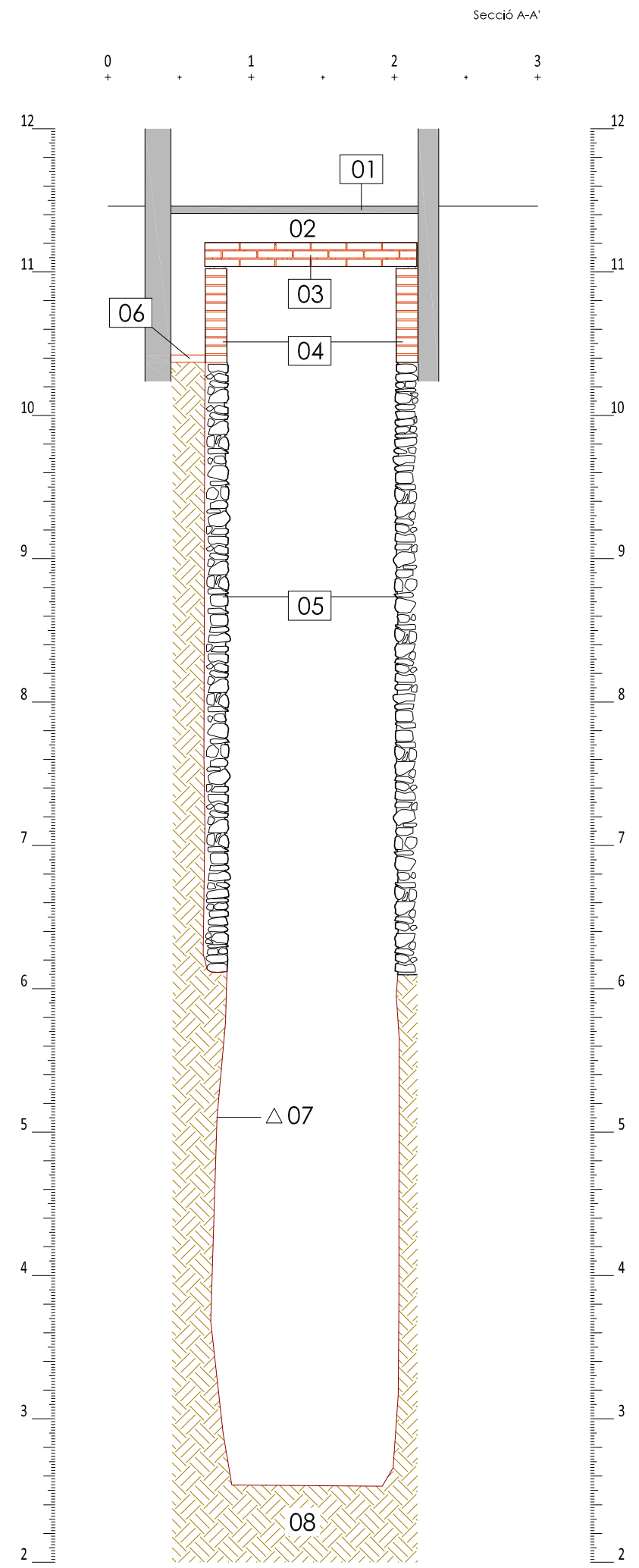
03

Full

1 de 1

Escala 1:20

Escala 1:40

- Llegenda**
- Contorn estructura
  - Material constructiu
  - Pedres
  - ▨ Ombrejat material constructiu
  - ▨ Estrat natural
  - Retall
  - Estrat
  - Murs actuals
  - - - Límit excavació

Loc de la Intervenció
 Intervenció arqueològica al carrer d'en Xuclà, 21.
 Districte de Ciutat Vella
 Barcelona (Barcelonès)
 Codi ICUB: 025/20

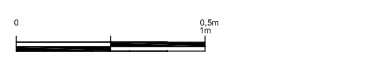
Promoció i Financament
 Comunitat de propietaris

Direcció
 Pau Gómez Aramburu

Títol del Plànol
 Planta i secció de les restes localitzades

Escala
 A3 1:20 / 1:40

Núm. plànol
04

Data
 Abril de 2022

Fulla
 1 de 1